

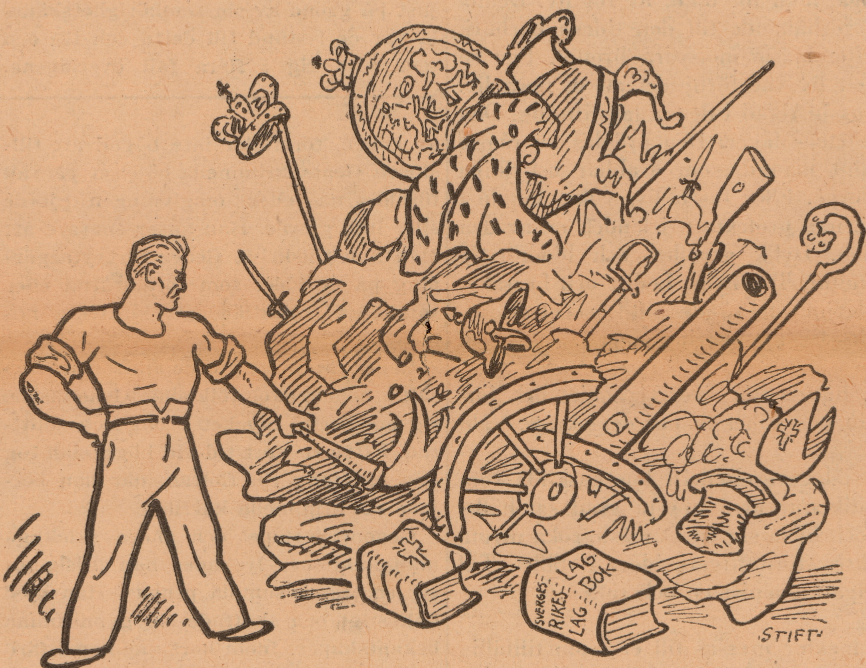
Pris 25 öre.

N:r 3 1953 Anarkistisk tidning 56:te årg

ELIMINERA ORSAKERNA

till

BROTT och RÄTTSRÖTA

De största förbrytarna

En hel härskara av människor sysslar med att spåra upp och snärja förbrytare, döma dem och sköta samt bevaka dem i fängelserna. De flesta brott begås mot egendomsordningen. Brott således som försvinner med en annan samlevnadsform än den nuvarande. Utom de socialt orsaksbestämda brotten finns den kategori brott som bottnar i patologiska orsaker. Dessa sjuka brottslingar strävar varje förnuftigt samhälle efter att om möjligt göra friska samt vidta åtgärder för att förbättra det som brister i omvårdnad av folkstammen. Syftet måste vara att undanröja orsakerna till det onda.

Men det finns en tredje grupp förbrytare, som är farligare än de två förstnämnda. Det är den grupp, som bär ansvaret för att mänskligheten kastats ut i krig, trots folkens ovilja mot krig och människoslakt. Krig är människors verk. Inte naturens. Krig är inte ödets eller gudars lag och vilja. Det är vissa bestämda människor som är ansvariga för ett krigs utbrott. Tvister mellan nationer är tvister mellan regeringar. Det finns ingen tvist, som inte skulle kunna biläggas med fredliga medel. Med rätt i stället för makt och våld.

Finge folken bestämma om krig skulle intet krig kunna bryta ut. Ty det är folken, inte herrarna på toppen, som tvingas offra sina liv. Det är ett fåtal personer, som bär ansvaret för krigets förstörelse och ödeläggelsemorden på miljoner unga kraftiga människor, hemmens raserande, den moraliska förvildningen, råhetens, det vilda hatets och hämndens utbredande, nedbusningen av civilisationen, terrorn i fängelserna, lönnmorden på människor tagna som gisslan, bortsopandet av all ridderlighet, försteningen av medlidandet och människokärleken, föraktet för människoliv och andliga värden.

Det är männen på topparna, som främst bär ansvaret för kriget. Närmare bestämt de män, som haft makten och hängivit sig åt dyrkan av våldet och som sedan åratal förberett kriget genom rustningarna. Kallblodigt provocerade de fram kriget i hopp att vinna. De satte i gång det blodiga slaktandet av människor, endast 21 år efter det första världskrigets slut, med minnet av denna förbrytelse ännu klart levande. För att stilla sin hunger söker de bli Europas, ja världens herrar. De använder miljoner av människor som råmaterial, de mördar blint och låter män-

(Forts. på tredje sidan)

En moders tröst

kransade gravar med
gråtande mödrar till
blödande folk med
dödas döda av
vitnande ben under
kullarnas valv
sörjer med
sörjandes svarta dok över
förgråtna ansiktens
plogade fåror

vem är du som
ligger härunder med
sönderskjutna ben

vad ont har du gjort

är du min son
är du min sorg

är du den som
stilla satt och
lekte under bordet med
bilar och kanoner du fått

jag minns
jag känner
jag lever tills solen går ned
då träffas vi
vi träffas igen min son

LASSE ROSÉN

Brott och straff

Digra luntor har skrivits om brottslighetens problem. Juridiska, sociologiska och psykologiska experter har behandlat det utifrån sina respektive verksamhetsfält. Frågeställningarna och uppfattningarna om brottets orsaker har storligen varierat. En del har gjort gällande, att förbrytaren är en miljöprodukt, andra att förbrytaren är född med kriminella anlag. Båda riktningarna har förkastat straffets allena saliggörande makt, att skydda samhället mot förbrytarens skadliga manipulationer. Teorin om att förbättra den brottslige genom att tillämpa straff, har betecknats som naiva önskemål.

En av Förenta staternas berömdaste jurister, Clarence Darrow, höll en serie föreläsningar i Chicago i mitten av tjugotalet över brottets problem. Darrow som inte enbart var en stor advokat men en djuptänkt filosof och en utomordentlig skådespelare, skildrade en lång rad av brottmål och frågan om vem som var skyldig, samhället eller förbrytaren, fick en dramatisk tolkning. Darrow var ju känd som "lawyer to the lost cause", som lade in hela sin själ för att lura skökan Justitia på hennes offer. För honom var straffet ett uttryck för den vedergällningslära som den kristna civilisationen adopterat från primitivare kulturer. Samhället självt sattes på de anklagades bänk.

För några månader sedan utkom i Amerika en bok betitlad: "My Life In Crime", som har väckt ett berättigat uppseende bland kriminologer, sociologer och pedagoger. Boken, nedskriven av en reporter som specialiserat sig på brottmålsaffärer, skildrar förbrytaren Genes brottsliga liv och leverna. Författaren, John Bartlow Martin, betonar, att huvudkaraktärens namn är fingerat men att skildringen är exakt återgiven som den ursprungligen berättades av honom.

Boken är unik i sitt slag och vid genomläsandet av densamma kom jag ofrivilligt att tänka på Darrows föreläsningar. Förbrytaren Gene förekom redan då i Darrows porträttgalleri. Skillnaden är endast den, att här föreligger ett stycke självbiografi av en som varit professionell förbrytare och som tillbringat en stor del av sitt liv bakom järngallret. Boken verkar avskräckande i sin brutala öppenhet. Osminkat och utan camouflage lägger Gene sitt liv på den allmänna opinionens dissektionsbord. Han är i absolut saknad av moraliska skrupler. Rätt eller orätt existerar

B R A N D

— tidning för anarkistisk propaganda och debatt —

Redigeras av en kommitté

Ansvarig utgivare: G. Högberg

Redaktion och expedition: Vetegatan 3, Stockholm Sö. Postgiro 15 09 82.

Bokförlaget Brand, Vetegatan 3, Stockholm Sö.

Anarkistiska Propagandaförbundet. Kassör: Josef Ström, Bagarmossvägen 13, Enskede — Postgiro 25 99 23.

Tryckeri AB Federativ — Stockholm 1953

Lag och rätt

Rätt identifieras med lag. Rätt skall icke vara ett uttryck för hämnd, makt eller våld.

Rätt och lag kan vara synonyma, borde vara det. Men, de kan också vara motsatser. Ofta, ja oftast är de det. Lag och laga dom kan vara högst orätt: hämnd, makt, våld! I ockuperade länder till exempel har domar fällts enligt nya av ockupationsmakterna införda lagar. Domar som i många fall upprört en hel värld. Orsaken till indignationen är att de fällda domarna kränkt rätten, rättsmedvetandet. Opposition mot tyranniet i härtagna länder kan ej förhindras. Dödsdomarna, terrorn i fängelserna och koncentrationslägren, övergreppen väcker allmän avsky. Det som hänt och händer känns som ett hot mot vår egen säkerhet.

I Mose lag fanns en punkt om öga för öga, tand för tand, liv för liv. Denna lagstiftning var ett framsteg i humanitet i förhållande till den tidens barbari. Stadgandet var en påminnelse om att straffet måste motsvara brottet. För en utslagen tand fick ej tagas två tänder, för ett liv var förbjudet att ta flera liv. Men den antihumanistiska hämndtanken finns ju rotad i denna lagstiftning. Den nazistiska rättsskipningen bryter alla humaitetens lagar. Den präglas av råaste barbari, är lössläppt våld, icke rätt, vildsint hämnd, som drabbar oskyldiga människor. För ett liv tas 18 liv, som i Norge. Eller tusen liv, vilket hände i Böhmen-Mähren. Efter attentatet i maj 1942 mot protektorn i landet, en av den tyska hemliga polisens chefer, R. Heydrich. Dylik grymhet och blodtörstig sadism är ett brott mot all civilisation och kultur. Två byar, Leditz och Lezsaky, jämnades med marken. Männen avrättades. Kvinnorna sändes till koncentrationsläger. Barnen togs från mödrarna och sändes till uppfostringsanstalt.

Rättvisa är icke hämnd, våld eller makt. Rätten står över tyranniet och förtrycket. Rätt kan icke tänkas utan frihet. Rätt och frihet skapar demokrati. Våld och herravälde är diktaturens signatur.

Att slå vakt om rätten är ett utslag av självbevarelsedrift hos enskilda som hos folk. Att av all kraft motarbeta våldsdiktatur är i högsta grad samhällsgagnande. Ett samhälle som vill bevara sig och hålla sig friskt måste söka utrota idéer om våldsdiktatur. Genom att sätta bättre, förnuftigare idéer i stället. Till exempel anarkismens frihetsidéer, den verkliga humanismen och rätten.

Ett neutralt lands regering kan av yttre makter pressas till en, som tillfällig tänkt lagstiftning, vilken inskränker förutvarande rätt och frihet. Så mycket viktigare ur frihetssynpunkt är då att folkets demokratiska rättsmedvetande mobiliseras. Detta kan ske genom att upplysningens strålkastare riktas mot idéerna om införandet av diktatur.

Att lag och rätt icke alltid är identiska visar också de utpräglade klassdomar, som fällts, justitiebrott som begåtts, samt de domar som är starkt omtvistade. Att domstolar och domare inte är ofelbara är uppenbart. Men det finns människor som intar en dylik attityd.

Genom hänvisning till faktiska händelser på rättslivets område söker vi bevisa riktigheten av vår uppfattning om lag och rätt. Folket måste slå vakt om rättens idé, som tillika är frihetens och solidaritetens idé. Rättssäkerhet förutsätter ett vaket rättsmedvetande, en rättslidelse som reagerar mot all orättfärdighet i rättsskipning och rättsväsen.

Anarkismen — inbördeshjälpen

Cirka 30 år efter Darvins uppseendeväckande verk om "Arternas ursprung", eller omkring 1890 utkom ett annat märkligt vetenskapligt arbete med titeln "Inbördeshjälp", skriven av den landsflyktige anarkisten furst Peter Krapotkin. Även denne var en betydande vetenskapsman, fullt i klass med Darwin. Hans iakttagelser på naturens område var lika skarpa och omfattande. Men då D. framhållit inbördeskampen som det centrala i sin teori, kom K. till rakt motsatt uppfattning. Hos Krapotkin dominerade framförallt tillvarons sociala aspekter. Och han fann tydligt och övertygande att det fanns samhörighet hos alla varelser, såväl djur som människor, såväl lågt som högtstående. Han fann att det icke var "inbördeskampen" som betryggade och tillförsäkrade de olika individerna och arterna, framgång och säkerhet gentemot andra, utan det var tvärtom en rakt motsatt princip, "inbördeshjälp". Utan denna skulle aldrig små och svagare djur kunna hävda sig i kampen för tillvaron mot andra, starkare djur. Men just på grund av sin samhörighetskänsla var de i stånd till detta och till och med visa sig i flera fall överlägsna. Som exempel behöva vi blott iaktta sådana små djurarter som bin och myror. Där har arbetet blivit ordnat efter vissa kollektivistiska principer genom allas bidragande till det gemensamma uppehället.

Visserligen finns det också djur med en mera individualistisk prägel som exempelvis kattdjuren, men dessa stå också på ett relativt lägre socialt plan än bin och myror, utan dessas storslagna sociala organisation. Även bland andra djurarter möter oss denna sammanhållning vilket gör att de kunna trygga sin existens som eljst för dem vore ohållbar.

Som komplement till detta vill undertecknad nämna något som för en tid sedan skildrades i ett radioföredrag av en forskningsresande som iakttagit myskoxarnas liv på Grönland. Då de fruktansvärda snöstormarna vintertid sveper fram över vidderna, samlar sig myskoxarna i dalgångar där de har mesta möjliga lä för vinden, med de yngre och svagare djuren samlade i hjordens mitt medan de äldre och starkare djuren placerar sig på ytterkanterna, sättande sina breda pannor som vågbrytare mot snöstormen. Vad är väl

inte i hans terminologi. Martin berättar att han kunde inte undgå att chockeras vid nedskrivandet av denna dystra levnadssaga.

Vid genomläsningen av boken söker man att finna några av de sociala missförhållanden, som enligt Darrow utgjorde bakgrunden för de brott som individen gjort sig skyldig till. Men här föreligger inte något som förklarar förbrytaren Genes kriminella karriär. Han var ingen slumkvartersprodukt eller ett offer för ett söndertrasat hem.

Gene var uppväxt i en av Chicagos förorter. Hans föräldrar levde ett mycket harmoniskt liv tillsammans. Fadern var en skicklig mekaniker och förde ett exemplariskt leverne. Här finner man således ingen förklaring på Genes säregna utveckling. Det enda spår som eventuellt kunde utgöra en logisk förklaring skulle vara penningbegäret, som observerades hos honom vid tidig ålder. Dettå penningbegär kan kanske förklaras utifrån omgivningen. Gene umgicks mycket med pojkar av burgna föräldrar. Dessa pojkar hade pengar att röra sig med och kunde köpa gotter och andra saker, som inte Gene hade möjligheter till. Gene erkänner ju själv i sin självbiografiska bikt, att pengar var det väsentliga. Hade man pengar kunde man få allting. Martin som hade stått i intim förbindelse med Gene vid nedskrivandet av boken, förefaller inte hågad att tillskriva Genes kriminella böjelser på vad föräldrarna eller omgivningen gjorde eller inte gjorde. Han anser snarare att man kan tillskriva Genes förbrytargärning på de idéer som föräldrarna eller samhället uraktlät att kultivera hos honom.

Genes föräldrar gjorde allt för att försäkra honom skolutbildning. Gene visade sig emellertid mycket orolig och splittrad. Efter en kort tid vid högskolan tog han värvning till flottan, där han började sin kriminella karriär.

Genom kortspel och andra skickliga manipulationer lyckades han tillskansa sig en större summa pengar. Han bjöd frikostigt och skaffade sig gynnsamma bekantskaper. Inom kort var han i färd med att stjäla från flottans förrådsrum. De stulna föremålen sålde han. Han engagerade sig också i att smuggla spritvaror in på flottans område mitt under förbudstiden. Detta ledde till förbindelse med mer erfarna och durkdrivna förbrytare. Slutligen arresterades han för deltagandet i ett kassavalvsinbrott i Mare Island, California, där han beordrats någon tid tidigare. Han avtjänade sitt första fängelsestraff på Mare Island och avskedades från flottan med förlust av medborgerligt förtroende. Från den tiden började Genes karriär som en professional kriminal.

Huvudsakligast en inbrottstjuv men även som "holdop-man" har Gene utövat sitt asociala yrke över ett kvarts sekel. Han har sonat straff i Amerikas mest kända fängelser som Pontiac, Joliet och Leavenworth. Han har erkänt alla tänkbara brott utom mord. Författaren undvek naturligtvis att pressa Gene på den punkten. Men han medgav, att han utfört brott som aldrig kan utplånas, vad än det kan innebära.

Oavsett vilken uppfattning man har om brottets problem och oavsett vilka slutsatser man drar evad angår Genes otvivelaktligen asociala leverne, man måste medge att "My Life In Crime" är en ovanlig bok. Hjälten är en typisk förbrytare med en förbrytares synpunkter. Han skäms inte för sina brott. Han hatar polisen och berättar öppet och ärligt varför. Han betvivlar på det högsta en polismans hederlighet. Han har sett för många av dem mottaga mutor. Pengar kan uträtta allt, tror Gene. Av det enkla skälet att han haft pengar så har han lyckats att slippa undan strängare straff. Han tror för övrigt, att alla människor är tjuvar i mindre eller större grad. Hans bekännelser vittnar om att han verkligen tänker och känner så. Detta är kanske helt naturligt och kanske det ligger något i vad Gene säger. Om man tar hänsyn till Genes eget liv så förefalla hans synpunkter inte så absurda, hur än tilltrasslat hans tankeliv förefaller vara.

Genes berättelse om sitt brottsliga liv besitter sin speciella moral. Bortsett från skildringen av Genes nervkittlande äventyr och den nära nog avskräckande känslan av att vara konfronterad med förbrytarens innersta tankar och känslor, så får man också en övertygande känsla av, att i trots av en nästan sadistisk tillfredsställelse att relatera om sina brott så talar han ändock sanning. Den ohederlige politikern, den mutbare polisen och den ständigt förekommande kollaboration mellan förbrytare och polis, är ovedersägliga vardagssanningar. Senator Keefauvers rapport om gangsterväldet inom affärslivet och inom politiken, bestyrker detta.

Det är inte fritt annat än att man lägger ifrån sig boken med den pinsamma känslan av att ha kontribuerat till att göra Gene just vad han är. Denna känsla att vara medskyldig i Genes brott kanske kommer att störa några vördade medborgares solskenssamveten. Detta vill kanske präntas in starkare i medvetandet än alla de upplysningar om hur han genomförde ett inbrott eller ett holdup, eller om hans dramatiska äventyr vid sina försök att slingra sig undan polisernas grepp och allt annat i denna ytterst övertygande berättelse, som vida överträffar den mest rafflande detektivroman i spänning.

—g

detta annat än en ny bekräftelse av Krapotkins teori om "inbördeshjälpen"? Utan denna skulle det icke finnas någon möjlighet för myskoxarna att ö:vervintra i det stränga arktiska klimatet.

Under sina resor som vetenskaplig forskare, i Asien, hade Krapotkin rikliga tillfällen att på flera sätt se sin teori bekräftad. Han fann principen om "inbördeshjälp" icke endast hos djuren utan också hos människan, till att börja med de lägre stående folkslagen, vars förnämsta princip var just att bistå varandra, att dela fångsten och förråden rättvist, som tillkommit genom allas gemensamma arbete så att ingen, i mån av tillgång, behövde lida nöd.

Genom studiet av historien fann Krapotkin vidare, huru samma princip genomgående kan upptäckas och följas på sin väg från lägre samhällsformer även till de högre. Den forntida bykommunen, de medeltida stadssamhällena hade tillämpat densamma. Den hade varit det säkraste värnet i farans tid, den hade samlat människorna till gemensamma stora uppgifter, omöjliga att utföra för den enskilde individen. De stora katedralerna och kyrkorna som byggts under medeltiden vittnar bl. a. härom. De voro resta av folkets samlade kraft och skicklighet. Varje yrke och hantverk hade offervilligt bidragit härtill. Murare, målare, sten- och bildhuggare, allesammans voro de representerade i dessa märkliga byggnadsverk, som stå där som monument över vad den mänskliga anden och kraften kan uträtta då människorna enas genom "inbördeshjälp".

Och vad är våra dagars fackföreningar, sjuk- och begravningskassor, kooperativa föreningar, annat än samma princip som går igen även på dessa områden? Det är idén som enligt Krapotkins och anarkismens mening måste växa ut till att omfatta mänsklighetens alla samhällen, som måste få människorna att fatta att den inbördeskampen är meningslös och nedrivande, medan det tvärtom just är genom inbördeshjälp vi skola gå framåt och göra hela jorden gemensam för den arbetande och värdeskapande mänskligheten.

Dessvärre har Krapotkin i de flesta fall blivit ställd i skuggan av Darwin: endast då och då har han erhållit det erkännande som med rätta tillkommer honom. Såsom exempelvis för en tid sedan då i en radiodebatt om utvecklingsläran, en kyrkoherde märkligt nog drar en lans för Krapotkin och inbördeshjälpen. Han påpekade det riktiga förhållandet att K. så ofta blivit förbisedd då det gällde diskussioner av denna art. "Men att han var anarkist har alltid legat honom i fatet. Därtill var han furste och en sådan kan väl inte, enligt allmänhetens mening, vara annat än amatör på det vetenskapliga området."

Professor Torgny Segerstedt d. y., berättar vid ett tillfälle hurusom han hörde talas om Krapotkins "Inbördeshjälp". Till sin skam måste han för sig själv erkänna att han icke läst verket i fråga. Han gick hem och hittade i sitt bibliotek en gammal, dammig lunta som visade sig vara den påtalade boken. Segerstedt läste och fann den vara "den underbaraste av böcker". Och därmed vidgade sin kunskap om en av sociologins viktigaste områden och ökade sin förståelse för vad anarkismen egentligen innebär . . .

Då det gäller principen om "inbördeshjälp" skulle man kunna säga att Krapotkin på det hela taget icke framställt någon ny teori utan i stället återupptäckt ett gammalt faktum som existerat sedan de äldsta tider, men nu var helt eller delvis förgätet för senare tiders människor: en princip de borde återupptaga och tillämpa om de ville och skulle kunna erövra sitt dagliga bröd som nu höll på att beröva kulturmänniskan av hennes herrar och utsugare.

I detta ligger som i ett nötskal anarkismens mening och ändamål och att ha upptäckt detta faktum och därigenom för mänskligheten framställt en ljusare, mer meningsfylld syn på tillvaron, är förvisso en storhet som uppväger även Darwins betydande förtjänster som vetenskapsman. Därmed ej sagt att Krapotkins princip om den inbördeshjälpen skulle ha upphävt utvecklingsläran och darwinismen som ovannämnde kyrkoherde tycks mena. Även D. synes i sitt sista vetenskapliga verk ha syftat till en uppmjukning av teorien om inbördeskampen, och så kan man som en avslutande sammanfattning säga att Krapotkin i viss mening fullkomnat Darwin: avlägsnat hans mörkare sidor och givit utvecklingsläran helhetsbilden av livets fortskridande mot ett allt högre och ljusare mål . . .

Gösta Olsson.

Nutidsmänniskan

Vi sitter alla tysta och orörliga
vi har slängt vårt krucifix och vår bibel
vi har avrättat religion
filosofi och etik
med varma händer
vemodiga och skadeglada
Vi står fria i rök och damm
— bland ruiner —
och väntar trots allt
på Messias
eller också gäspar vi slött
och gör marken fri för strebern

DAG WEDHOLM

De största . . .

Forts. fr. sid. 1

niskoblod rinna i strömmar, för att flytta gränser på kartan.

Dessa människor är de farligaste förbrytarna. De begår de största brotten. Varhelst och närhelst de uppträder. De göder brottslighetens mark. Dessa kriminaldårars namn borde plånas ut, eller spikas upp som varnande exempel på vilken förbannelse enskilda kan åstadkomma, för att skapa helveten för folken. Varje sunt tänkande människa måste känna avsky och förakt för deras hemska förbrytelser mot människor i alla land. Folken vet nu var de har sina fiender. De har utpekat sig själva. Dessa stora förbrytare som är ansvariga för det fruktansvärda brott som heter krig mellan folken.

Mot dessa farliga brottslingar måste folken värja sig. Banditerna måste i god tid placeras i dårhusens madrasserade celler, innan deras banditism fått tillfälle att systematisera sig och ta sig uttryck i krig. Att avliva dem vore för hedersamt mot dessa kriminaldårar, som bär ansvaret för att ha störtat världen ut i krigets alla omätliga och fruktansvärda olyckor.

Så länge mänsklighetens landsförrädare får fritt härja kommer ingen rättssäkerhet att finnas.

C. J. Björklund

Rätten att vägra krigstjänst

Vid en diskussion i Medborgarhuset om det nya partiprogrammet för Sveriges kommunistiska parti framställde undertecknad en fråga till herr Hagberg beträffande rätten att vägra krigstjänst. Kanske var det tidsnöd som tvingade herr Hagberg att censurera min fråga. I sin helhet lydde den nämligen så här: Innebär detta (d. v. s. åsiktsfriheten) att t. ex. krigstjänstvägran kommer att tolereras? Att å ena sidan propagera för freden och å den andra bestraffa enskild krigstjänstvägran är enligt min åsikt en självmotsägelse. Jag vill i detta sammanhang erinra om ett rättsfall helt nyligen, där en kvinna i HD frândömdes sitt barn endast därför att hon tillhörde de s. k. Jehovas vittnen, vilka som bekant ådraga sig långvariga fängelsestraff på grund av sin vägran att gå militarismen tillhanda".

Så långt min fråga, som tydligen gav herr Hagberg åtskillig huvudbry. Man har i Ny Dag beklagat sig över att Radiotjänst icke refererade herrar Hagbergs, Öhmans m. fl:s yttranden i remissdebatten. Med samma rätt kan jag beklaga mig över Ny Dags oförsynthet att icke referera min fråga till herr Hagberg. Men kanske anser man på Ny Dag att mina åsikter inte är av sådan vikt att de är värda att offentliggöras? Härtill vill jag då endast säga, att herrarna på Radiotjänst med all säkerhet hysa exakt samma uppfattning visavis herrar Hagbergs, Ömans m. fl:s åsikter.

Jag skulle vilja göra ett litet tillägg i motiveringen till min fråga med att säga, att en "fredsvilja" som tar sig uttryck i att krigstjänstvägrare kastas i fängelse icke kan vara mera ärligt menad än den, som manifesterar sig i att napalmbomber kastas ned på oskyldiga kvinnor, barn och åldringar.

I sitt bemötande tryckte herr Hagberg särskilt på den passus i programförklaringen, där det säges ungefär: Endast åsikter som kunna utgöra en fara för folket, landet och f r e d e n (spärr. av mig) kommer icke att tolereras. Menar herr Hagberg således att krigstjänstvägran kan innebära en fara för freden? Herr Hagberg förklarade vidare, att samhället icke kan tillåta några privilegier för vissa medborgare att undandraga sig plikten att försvara sitt land. I sin egenskap av riksdagsman bör väl dock herr Hagberg känna till att såväl regeringens och riksdagens ledamöter som präster och högre militärer åtnjuta just ett sådant privilegium!? I den av civilförsvarsstyrelsen utgivna broschyren "Om kriget kommer" omtalas att den "centrala riksledningen i händelse av krig kommer att förflyttas till annan ort". Liksom urskuldande har dock författaren tillagt: "Flyttningen är icke flykt utan en planmässig åtgärd för att säkerställa ledningen av vårt totala försvar." Är det icke ett privilegium nog att en liten klick, som själv tydligen tänker undandra sig de direkta krigshandlingarna, skall ha makt och befogenhet att tvinga landets övriga befolkning att döda och dödas?

Vid Wienkongressen i december förra året vände sig den belgiske delegaten van Lierde till sovjetrepresentanterna med en förfrågan huruvida krigstjänstvägran ännu godkännes i Sovjet. Han erinrade om det dekret av den 4 januari 1919, vari Lenin och Högsta Sovjet beviljade pacifister och s. k. "tolstoyaner" rätt att slippa göra krigstjänst. Dessutom tillsattes en särskild domstol för att bedöma sådana specialfall. Dekretet fastställdes den 13 augusti 1930 i lag nr 424 och tillämpades även under det finsk-ryska s. k. "vinterkriget". (Under det andra världskriget lär t. o. m. de s. k. mennoniternas av tsaren beviljade dispens från krigstjänst ha respekterats av sovjetmyndigheterna.) van Lierde fick inget svar. Herr Hagberg hade emellertid vänligheten att ge ett klart besked på denna punkt vid diskussionsmötet i Medborgarhuset. Han förklarade nämligen att varken i Sovjet eller i de folkdemokratiska staterna krigstjänstvägran numera är tillåten.

Krigstjänstvägran bestraffas högst olika i olika länder (i Norge, Danmark och Finland icke alls, eftersom vägrarna i dessa länder överföras till resp. civil- eller justitiedepartementen, varigenom alla konfliktmöjligheter mellan vägrare och militärer helt eliminerats). I Grekland är straffet mestadels arkebusering. Man kan alltså mycket väl tänka sig en situation, där en grekisk pacifist avrättas tillsammans med en grekisk partisan, emedan den förre vägrat att döda den senare. Skulle det då vara för mycket begärt att den grekiske pacifistens folkdemokratiske meningsfrände såsom ett ringa tack för den förres modiga handlingssätt sluppe lida straff för krigstjänstvägran? (Naturligtvis kan man från folkdemokratiskt håll med en viss rätt framhålla, att den grekiske pacifistens ställningstagande är av ett högst tvivelaktigt värde, eftersom han lika kategoriskt skulle vägra att skjuta en grekisk facist.)

— "Fred och frihet" är den morot varmed a l l a partier och regeringar söker (och tyvärr också lyckas) lura folken till valurnorna och — ut i krig.

Från kommunistiskt håll har man flerfaldiga gånger framhållit att våra nuvarande utgifter till krigsmakten kunna reduceras med hälften utan att vår försvarskraft skulle behöva bli "lidande" härpå. Jag är dock icke alldeles övertygad om att herr Hagberg et consortes skulle lika helhjärtat förfäkta denna åsikt, om vårt land vore folkdemokratiskt och våra nordiska grannländer fortfarande tillhörde Atlantpakten.

På ett mittuppslag i Ny Dag i slutet av förra året förklarades: "Svensk ungdom vill inte dö för dollars". Jag skulle vilja fortsätta tankegången och säga att världens ungdom i dag varken vill dö för dollars, rubler, pounds, francs, yen, mark, lire, pesetas eller kronor. Världens ungdom vill "leva, älska, andas" för att citera f. d. antimilitaristen numera atlantpaktaren och korstågsprofeten Ture Nerman.

I FN:s "deklaration om de mänskliga rättigheterna" borde rätten att slippa döda stå såsom första punkt! Hur vore det förresten att i fredstid utbyta krigstjänstvägrare likaväl som att man efter ett krig utväxlar krigsfångar?

Historien upprepar sig. För omkring 25 år sedan förelog min far på en kommunistisk kongress att partiet skulle antaga en helt antimilitaristisk linje. Detta förslag föranledde dåvarande medarbetaren i Folkets Dagblad — sedermera "förrädaren" — Herman Johansson-"Planka" att servera min far en veritabel utskällning med motivering

Diktaren och diktatorn

Av Elsa Hellman

Morgonen kom.

Det såg ut som den hävde sig upp ur havet, rosafärgad och varm som en kvinnas kind. Långt uppifrån liknade Strålas moln väldiga fårskinn, bredda till tork av flitiga kvinnohänder. Men nu kom vinden. Molnen blev rökar, som drev bort. Någonstans i vinden satt en diktare och drömde, en stor, ful människokropp med ögon, som hade bara längtan. Det var farligt att drömma på Stråla. Och han visste det och brydde sig inte om det.

I den stunden, i diktens stund, vaknade världspresidenten, diktatorn, som styrt världen i ett och ett halvt sekel. Denne lille torre, ännu vitale man med sina djupt liggande ögon och mun som ett smalt streck, låg på rygg och gonade sig. Det är skönt även för mäktiga män att vara lata. Men han gladdes åt alla ljud, vittnande om idoghet, som trängde in genom hans fönster. Det var maskiner, som surrade, dessa jättehumlor av stål, det var det svaga, nästan mänskliga ljudet från robotar, som skötte maskinerna, det var tramp av ivriga människofötter. Alla steg var spänstiga och lätta. Här blev man aldrig slö av ålder. Man behöll sin ungdom, tills man dog. Själv var han två hundra år. Så långt hade man kunnat förlänga människans liv. Vetenskapen hade kunnat låta henne smaka en droppe av odödlighet. En gång, hoppades han, skulle man finna själva källan. Ja, människan var stor och mäktig. Redan sträckte hon sin hand mot gud och mumlade: — Låt mig sitta på din tron ett tag och låt mig bli din jämlike.

Presidenten hade nyss hunnit klä sig, när ministern för västra halvklotet kom.

Åh, den där gubben, han liknade en get. Huden hade skrumpnat lite under ögonen, på hakan guppade ett litet skägg. Vad han nu skulle med det till. Ingen på Stråla hade skägg mer än han. Vetenskapen hade för länge sen fastställt, att mannens skägg var till ingen nytta — alltså var alla slätrakade. Presidenten tyckte nog, att ministern var lite konstig, men besynnerligt nog behöll han sina funderingar för sig själv. Det brukade han inte göra annars.

— Kommer jag tidigt? sa ministern, och innan han fick svar, satte han sig i en fåtölj. Det var något, jag ville tala med dig om.

Deras fäder hade varit herdar bland bergen. De hade lekt ihop, grävt dammar och byggt vattenhjul, och dessa barnsliga lekar strålade ibland till i minnet, och han måste stanna och lyssna. Hörde han inte ännu vattnets plask mot hjulen? Men sådant talade han inte om. Presidenten skulle bara föreslå en injektion, som tog bort sentimentala känslor.

Men hur mjukt var inte ett litet lamm — åh! Och de klara morgnarna, då fårahjordarna drevs ut på bete. Hans far såg så majestätisk ut. Som en biblisk profet. I dalen, vid floden, stod kvinnorna och sköljde sin tvätt. Man hade inga tvättmaskiner då — allt måste göras för hand. Utvecklingen hade gått fantastiskt framåt. Det var något nästan skrämmande med den. Men dessa kvinnor hade i alla fall förlorat mest på den. Dock pressade han genast ner tanken i sitt innersta. Presidenten var ju hans vän. Om inte vetenskapen hunnit så långt, skulle han legat i graven nu, hans urgröpta mun skulle ha varit full av maskar och kall jord.

Presidenten hade öppnat fönstret.

— Vi ska låta det regna i norr, sa han. Väderleksministern har varit där uppe i fjorton dar. Det har varit för torrt. Jorden ryker. En tio, tolv moln räcker nog. Visserligen är det inte som förr . . . en massa djur, som behöver bete. Du minns väl fåren. Usch, vad de luktade! Och så deras fula läten. Apropå kött, tycker du inte att det syntetiska är bättre än det naturliga? Och så blir det billigare. Våra fabriksgjorda skinkor smakar delikatare än svinens. Vilka snuskiga fulingar med smuts mellan klövarna. Och kommer du ihåg, att vi drog ut knorren på dem, när vi var barn . . . haha!

Ministern skrattade med, men det var inte säkert att han hade roligt. En räcka minnesbilder flög genom honom. Deras ungdom hade varit atomkrigens tid. President Kovakin hade visat sig vara ett politiskt geni och en stor ledare. Först med våld, sedan med löften om välmåga slog han alla stater under sig. De krigshärjade, trötta, fattiga människorna lyssnade till honom som till en gud. På den tiden var stora områden av världen brända, själva jorden var död och förgiftad. Atommolnens frätande andedräkt hade jagat bort människorna. Kovakin hade lovat: Aldrig mera krig. Och han hade uppfyllt löftet på sitt sätt. Vad som låg under, visste han väl endast själv.

— Som du vet, sa han till minister Tomassa, kom jag underfund med att det var för många män. Männen företräder den aggressiva delen av släktet. Liksom bockar och tjurar måste de slåss. Men om man minskade på männens antal. Ja, jag tog ju inte livet av dem. Jag lät döden själv sköta den saken. Och så började vi med den konstgjorda befruktningen. Eros fick vika för inseminationssprutan. Tio gossar per hundra födda var tillräckligt för att hålla ett normalt födelsetal upp. Och på samma gång omöjliggjordes äktenskapet. Erotiska förbindelser förbjöds i lag. Endast i laboratoriet tilläts skapandet av en ny människovarelse. På så sätt skonade jag kvinnorna från många tragedier. Det finns inte mer något hat eller någon otrohet, eftersom det inte finns någon kärlek. Ingen kvinna gråter för en svekfull mans skull. Endast friska, vackra och intelligenta barn födas, därför att endast rasens sundaste representanter tillåts föröka sig. Vi kör döden längre och längre bort. I denna värld, som jag är herre över, finns ej mer sjukdom, fruktan och fattigdom. Ja, vi är lyckliga, mycket lyckliga. Ser du, fortsatte han. Jag har tänkt låta resa en staty över det stora förnuftet. Den ska stå på en klippa vid havet, och den ska ha en mans ansikte.

— Ditt? frågade Tomassa.

— Ja, är det inte märkvärdigt, att du alltid kan gissa, vad jag tänker. Vet du, jag tror, att det var människan, som från begynnelsen var gud, men så inträffade något, som kom henne att glömma bort det — nu vill jag väcka henne, så att hon åter blir medveten om sitt rätta jag.

I den stunden ljöd en avlägsen sång, lekfull som ett barns, åtföljt av ett uppsluppet holiha. Kovakin stirrade missnöjt genom fönstret. Det var Borov, diktartoken, som krossade fågelägg och stekte och sjöng om kärlek vid sina små lägereldar.

— Kan någon begripa, att han blivit sådan. Hans föräldrar valdes med största omsorg. Jag är rädd, att han en dag kysser en kvinna.

— Han kanske är en mutation? föreslog Tomassa.

— Mutation! Åh, du vet med vårt vetenskapligt noggranna urval av föräldratyper är det omöjligt. Och det var inget särskilt med den kosmiska strålningen, när han avlades. Den okända faktorn behöver vi inte räkna med längre.

Borov vrålade ut för full hals. Kovakin drog sig tillbaka från fönstret. Hans ögon var skumma av avsmak.

— Den karlen och hans frestelser gör mig orolig. Har du sett, när han sitter på stranden och steker sina ägg . . . och kikar på kvinnorna. De är ju så många och så vackra.

— Jaa, sa Tomassa. Han hade rest sig.

— Jag ska stifta en lag, att det ska dömas till döden, när en man kysser en kvinna! utropade Kovakin hårt. När vi har kommit så långt, kan vi inte låta något rubba våra cirklar. Vi måste fortsätta . . . mot fullkomligheten.

— Kvinnan kanske kysser först, sa Tomassa och steg fram i rummet. Hör på mig, Kovakin, du har inte frågat varför jag kommit. Jag har alltid varit din vän. Inte för att vi lekt tillsammans, men redan då var jag det. Jag var den förste, som trodde på dig. Han strök sitt getskägg. Jag kommer med onda bud, och de kommer att rädda Borovs liv. Du talade nyss om den okända faktorn. Den har inte du och dina vetenskapsmän kunnat rå på. Jaa, för två år sen började det hända något på vår planet, som hållits hemligt för dig. Först blev vetenskapsmännen bestörta; kanske fruktade de dig också. Nu går det inte längre att tiga. Det är jag, som själv bett att få säga dig det.

Kovakin stirrade på sin gamle vän. De tunna gammelmanshänderna spärrades ut.

— Nåå? sa han, men det låg löje i frågan. Börjar din hjärna falla sönder?

— Tyst ska du få höra. För två år sen födde en kvinna ett barn, det hade inga armar. Läkarna gömde undan barnet. Man fuskade i journalerna. Sen föddes missfoster undan för undan. Utan ben, med ett öga, idioter, barn med uppsvälld buk och stora sår, stumma, dreglande, vanskapta ungar. I dag finns det flera tusen sådana barn, dolda i hem under jorden.

Ett vrål steg upp ur Kovakins hals.

— Omöjligt.

— Jag har själv sett dem. Det var atomkrigen i vår ungdom, som gjort något åt generna. Atomforskarna har länge fruktat det, men de hoppades väl i det längsta, att det inte skulle hända. Och de säger också, att vi alla kanske bär på dessa negativa arvsanlag. Vi har fröet till vår egen undergång i oss. Ser du, Kovakin, det var nog inte meningen, att vi människor skulle bli gudar. Och det är så besynnerligt inrättat, att den som sträcker handen efter en stjärna, får den förbränd.

Presidenten svarade inte. Stum och blek stod han i rummet, när Tomassa lämnade honom. Om några timmar skulle stormen kanske börja rasa. Men Tomassa visste, att efter detta skulle Kovakin vara en slagen man, en man som drömde om döden. När han kom ner till lunden, vid sjön, såg han Borov stå där under träden med en kvinna i famn, och med ens blev han varm om hjärtat och det blev lättare att andas. Kanske skulle en förnyelse av släktet med nytt sunt blod komma genom de där två, som vågade vara människor även med ett dödsstraff svävande över sig.

Plötsligt började han sjunga.

---

att arbetarna tvärtom skulle utbilda sig så effektivt som möjligt i ”mördandets konst” för den kommande revolutionen. ”Plankans” motivering har nu tydligen förlorat sin aktualitet, eftersom hr Hagberg högtidligen förklarat att socialismens genomförande i vårt land icke skall komma att ske medelst våld.

Men — skall socialismens införande endast betyda att de nuvarande samhällsparasiterna i kanslihus och ämbetsverk kommer att utbytas mot nya sådana, ja, då vill åtminstone jag för min del så hjärtans gärna avstå från ”nyordningen”. Tro icke att socialismen någonsin skall kunna genomföras av människor, som själva icke lyckats frigöra sig från det kapitalistiska tänkesättet! Så länge ”drömmen om den arbetsfria inkomsten” — formuleringen är Fabian Månssons — fortfarande behärskar den enskilda människans tankevärld (lägg märke till lottköerna och tippningsraseriet!), förblir den sanna socialismen en utopi. Tror någon att ”arbetarledarna” frivilligt skulle vilja avstå från sina feta arvoden i partiet, fackföreningen eller riksdagen? Det skulle vara högst intressant att få höra t. ex. herr Hagberg i riksdagen förklara, att han icke längre för sitt samvetes skull kan åtnjuta de förmåner som är förenade med riksdagsmannauppdraget (12.000 kr om året s k a t t e f r i t t, fria resor i 1:a klass järnväg etc.) i vetskap om att han härigenom nödgas parasitera på mindre lyckligt lottade medmänniskor, vilka icke ens ha rätt att förtjäna till ett nödtorftigt uppehälle utan att erlägga skatt!

Tillåt mig slutligen att framlägga fem axiom för den definitiva fredens (och därmed socialismens) uppnående:

1. När alla människor vägrar delta i krig, blir krig en omöjlighet;

2. Man kan aldrig vinna fred genom att tillgripa krig.

3. När världens arbetare solidariskt vägrar att tillverka mordvapen, har ett stort steg i riktning mot den slutliga freden tagits.

4. Krig på ”egen mark” är försvarskrig — alla andra krig är anfallskrig.

5. Sätter man tändstickor (vapen) i händerna på barn (militärer) måste man också räkna med risken av eldsvådor (krig).

Rotebro/Stockholm den 19 febr. 1953.

Arne Pettersson.

Stockholms Anarkistiska förening

håller möte

1:sta lördagen i varje månad kl. 7 e. m.

Lokal: Brands exp. Vetegatan 3.

ANARKISMEN

En analys av begrepp och olika oförenliga riktningar inom anarkismen.

De människor, som i sitt förhållande till samhället inte är inställda på bestämda, om än mer eller mindre långt avlägsna, *målsättningar*, är ofrånkomligen offer för fatalistisk utvecklingstro. Åtskilliga anarkister har varit offer för denna fatalism, även bland dem som näppeligen kan sägas representera den "tidsenliga ny-anarkismen". För att belysa detta är det tillräckligt att peka på ett par exempel. Proudhon förklarade: "Något system har jag inte... Målet bryr jag mig inte om. Kalla det kommunistiskt eller vad ni behagar... Jag tar ingen befattning med detsamma." Malatesta var om inte alltid så dock i vissa ögonblick av samma mening: "Vårt enda mål bör vara att tillintetgöra staten. Det tillkommer den fria och ohämmade skapande förmågan hos samhällets naturlagar att fullkomna mänsklighetens öde."

Oföränderligen och evigt gäller dock den lagen, som J. A. Hadfield formulerat: "Utan ideal är individen hemfallen åt stridiga drifters kaotiska inflytande. Idealet svetsar personlighetens element samman och riktar dem mot ett gemensamt mål." Utan ideal är det inte ens möjligt att väcka den hänförelse utan vilken inget allvarligt arbete på samhällets omdaning är möjligt. Hur skall en rörelse, som säger sig vilja rasera staten, men ställer sig avvisande till varje förslag till den organisation och ordning som bör träda i stället, kunna vinna någon nämnvärd anslutning? *Skall tanken på statens avveckling kunna vinna anhängare, måste detta krav åtföljas av ett acceptabelt förslag om den ordning som skall avlösa staten.* Sådana förslag framfördes av Bakunin såväl som av Krapotkin. T. o. m. hos Stirner kan man utläsa en klart utformad åskådning, ehuru inte mer än några få personer i vårt land kunnat acceptera densamma.

Stirners tankegång begränsar sig inte till kravet om statens avveckling. Han kräver att den individuella självhävdelsen skall drivas till sina yttersta konsekvenser, vilket innebär att han avvisar varje form av ekonomisk, social och kulturell organisation. Hans krav innebär att *ingen förening av de enskildas krafter får förekomma*, då det skulle innebära ett upphävande av den rent *individuella självhävdelsens princip*, vilken är grundläggande för den *individualistiska* anarkismen.

Denna princip medger ingen annan form av äganderätt än den individuella. Den individualistiska anarkismen förutsätter således enskild äganderätt till jorden, enskild äganderätt till de produktionsmedel som är tänkbara i ett sådant tillstånd, och enskild äganderätt till de nyttigheter (konsumtionsförmögenheten) som den enskilde kan skaffa sig genom sitt eget arbete eller sin egen makt att beröva andra vad de under samma förhållanden lyckats skaffa sig. Det är klart, säger Stirner, "att gud blott bekymrar sig om sitt, blott sysselsätter sig med sig, blott tänker på sig själv, och blott har sig själv till mål... Förhåller det sig på något annat sätt med mänskligheten?... Är icke mänsklighetens sak en — rent egoistisk sak? Gud och mänskligheten har byggt sin sak på intet, på intet annat än sig själv. Jag vill då likaledes bygga min sak på mig; jag, som liksom gud är intet för alla andra, jag, som är allt för mig själv, jag, som är den ende...

Bort därför med varje sak, som icke fullt och helt är min sak! Ni menar, att min sak åtminstone borde vara 'det godas sak?' Vad är gott och vad är ont? Jag är ju själv min egen sak, och jag är varken god eller ond. De två tingen har för mig ingen betydelse...

Min sak är varken det gudomliga eller det mänskliga, är icke det sanna eller det goda, det rätta eller det fria o. s. v. — den är blott min sak, och den är icke allmän, den är — den enda, liksom jag är den ende. För mig är ingenting mera värt än mig!"

Ehuru Stirner driver friheten så långt detta är möjligt på ett enda undantag när — ingen har frihet att förena sina krafter med någon annan — så är friheten för honom likväl inte det mål han vill uppnå. På den punkten vet han bättre än många andra som gällt för att vara anarkister. Friheten är för Stirner vad den i verkligheten är: en *förutsättning* för *det man vill göra, åstadkomma* eller *uppnå*. Han säger: "Ni skall bli era egna och det kan ni icke bli blott genom friheten." När du tänker efter så finner du att du inte nöjer dig med "friheten att ha alla dessa sköna saker" som du åtrår, "ty med friheten därtill har du dem ännu inte; du vill... kalla den *dina* och besitta dem, som *din egendom*. Vad gagn har de egentligen av en frihet, om den ingenting inbringar. Och blev du fri från allt, så hade du ändå inte mera, ty friheten är innehållslös. För den som icke förstår att benytta sig av den, för den har den inget värde..., men hur jag benyttar den, det beror på mitt egenintresse."

Av detta följer, säger Stirner:

"Min makt är min egendom.
Min makt ger mig egendom..."

Om jag har rätt eller ej, däröver kan ingen annan vara domare än jag själv...

Detta betyder blott: du har *rätt* att vara vad du har *makt* att vara. Jag härleder all rätt och alla rättigheter från mig; jag är *berättigad* till allt, som jag är mäktig... Jag är genom mig själv berättigad att mörda, om jag icke själv förbjuder mig det... Jag avgör om något är rätt för mig; utom mig finns det ingen rätt...

Kommunisterna påstår: jorden tillhör rätteligen dem, som bebygger den och dess produkter tillhör dem, som frambringar dem. Jag menar att de tillhör dem, som förstår att sätta sig i besittning av dem, eller dem, som icke låter beröva sig dem...

Vad jag förmår tilltvinga mig, det tilltvingar jag mig, och vad jag icke förmår tilltvinga mig har jag heller ingen rätt till."

Så ter sig den individuella självhävdelsens princip. Den är grundläggande och vägledande för den individualistiska anarkismen, och den är, som vi ser icke princip- eller regellös. I sin tillämpning skulle den individualistiska anarkismen, om den kunde tillämpas, nödvändigtvis leda till en utrotning av så stor del av mänskligheten genom inbördes kamp, att de överlevande kunde livnära sig på det naturen genom sin givmildhet ställde till deras förfogande. Enligt Stirner skulle en sådan utrotning av de svagaste, gamla och mindre anpassningsbara, liksom för Herbert Spenser, endast vara en välgörande reningsprocess, och, säger Stirner: "Det bästa i hela historien är, att man lugnt kan se på spelet med den förvissningen, att historiens vilda djur sönderriver varandra liksom naturens; deras ruttna kadaver göder jorden — för våra frukter." Då gödningsämnet i en människokropp, då Stirners bok utkom, beräknades till 14 öre, kunde även detta värde ha sin betydelse i den individuella självhävdelsen.

Säkert är emellertid, att samhällsproblemet icke kan få sin lösning på detta sätt.

Stirners bok utkom 1844. Proudhon hade inte mycket av värde att hämta i den, men han blev, liksom Stirner, trogen det enskilda och fria näringslivet, varför varken Bakunin eller Krapotkin i någon nämnvärd grad kunde tillgodogöra sig vare sig Stirners eller Proudhons tankar.

Rudolf Holmö.

Vidare rymd

*Vidaste rymd som famnar vår jord
ack! kunde Du tala med skaldeord
och berätta om världarnas födslostund
vad Du sett, vad Du tänkt och känt
Du skulle förbanna terror och mord
men prisa och akta det goda som hänt.*

*Ack kunde Du i en stjärnas ljus
i norskenets prakt, i stormvinds sus
tolka de rasande känslornas svall,
som eggar till dårskap till lögn och krig.
Din dikt skulle dåna som havets brus
och tvinga en värld att lyssna till dig.*

*Du skulle berätta om elände och död
om djupaste mörker och nöd
ja — Du skulle öppna Din evighetsgrift
och visa en väg för vår arma värld
Du skulle teckna i eld, Din
anklagareskrift,
som av evighetstanken blev närd.*

*Din dikt skulle även rymma en sång
en hyllning till de, som stredo en gång
och offrade sig som vår världs martyrer
Ja! Du skulle ära de ringa och få
som envetet strider mot orätt och tvång
— Till de skulle dikten förlösande
gå...*

GUNNAR BERGQVIST

TRON PÅ REVOLUTIONEN

Revolution och revolutionär är ord som hos den indifferente väcker olustassociationer; dessa begrepp sammanliknas ofta med våld och terror, tvång och annat vrångt. Sett i belysning av de revolutioner som försiggått i historien, vilka mest blivit politiska omstörtningar som inledning till maktusurpatorernas hårdkokta verksamhet i hägnet av en brutal militärkamarilla, stödd på välbeväpnade stövelknektar, finns ju en viss relevans bakom olusten.

Men det måste emellertid göras en bestämd åtskillnad mellan *revolution* och *politisk kupp för makterövring*. Med den senare formen har naturligtvis anarkismen ingenting att göra men däremot i högsta grad med den förra. Vi är revolutionärer kort och gott därför att vi vill avskaffa, ändra, omgestalta inte blott samhällsstrukturen utan också det kapitalistiska ekonomisystemets grundvalar.

Den revolutionära tankens motsats är reformismens, vilken principiellt erkänner kapitalismens ekonomiska system och på grundvalen därav söker ändra och förbättra. Detta sker så att man föreslår ändringar av sekundär art, icke principiell art. Den bestående sociala ordningen erkännes i sina grunddrag medan man vill se människorna ändras i sina tankar och känslor. ”En ny anda, bot och bättring predikas, människans goda egenskaper bör få överhand — broderskärlek, barmhärtighet, försonlighet.” (Sombart.)

Ortega y Gasset berättar i ”'Vårt livs tema” om en uruguayrare som ville visa hur revolutionärt hans land var genom att omtala att hans land genomgått 40 revolutioner på kortare tid än ett århundrade. ”Han ville”, säger Ortega y Gasset, ”som god patriot smycka fäderneslandets historia med största möjliga konkreta exempel”, och följde därmed den terminologi som allmogen gärna håller sig till visavi revolutioner. Vår revolutionära tro stöder sig så långt ifrån på ett dylikt betraktelsesätt, som vi är medvetna om innebörden i ordet revolutionär, vilket ovan i korthet definierats.

Den 17 juli 1952 skrevs i Arbetaren en ledande artikel om ”Socialismens marodörer” att ”Totaltron på socialismen är en fara”. Ja, man var så säker på sin sak att man postolerade: ”Varje art av tro tenderar att försvaga den sakliga urskiljningsförmågan och det är därför fullt i sin ordning att total tro alstrar total blindhet.”

Att tro på revolutionen skulle således i den skribentens medvetande vara detsamma som att vara totalt blind, ja än mer, det skulle vara en fara för revolutionen — om vi vore inne i en sådan!

Det är naturligtvis inte alls på det där sättet. Är vi medvetna om vad som menas med revolution och revolutionär och vet, att det i motsats till reformism innebär att avskaffa, ändra, omgestalta samhällsstrukturen och det kapitalistiska ekonomisystemets grundvalar, så är det uppenbart något, som *icke* kan ske med förbundna ögon utan i stället med klar och öppen blick för alla de realiteter som möter revolutionärerna icke blott i själva det revolutionära skeendet utan lika mycket när det gäller *skapandet* av just *det nya*, det bättre, det riktigare, människosamhället. Minst av allt är revolutionärerna slagna av blindhet när det gäller förverkligandet av de egna målsättningarna. Man kan ju heller icke utan tro på sin saks bärkraft och riktighet kämpa för den, med den elán de nya verkligheterna bjuder. Något vegeterande blir det inte heller; det blir kamp och strid, kanske blod, men revolutionen måste gå segrande fram mot utstakade mål och med hjälp av de medel den förutsätter.

Och medlen? Finns det då andra medel än de som är direkt mördande av individer, mordvapen till såväl hot mot motståndarna som försvar av revolutionen? Jo, visst finns medlen. De finns i organisationerna, i vilkas sköte måste inympas den nya tidens och samhällets strukturella och ekonomiska uppfattningar. Vidare kunskapen och viljan att i verkliga livet omsätta den kunskap man har om det nya samhället och dess möjligheter gentemot det kapitalistiska. Och mera sådant lätt att finna utan större besvär. Men *tron* på revolutionen får inte mistas, ty den bildar inkörsporten till själva revolutionen.

Anarkismen utgår ifrån att arbetet överallt utgör styrkan. Även syndikalismen hyser liknande betraktelsesätt, ja i än högre grad, eftersom syndikalismen ju är arbetarklassens egen rörelse för utsugningens avskaffande. Och det är just detta som är orsaken till att vi är revolutionärer och menar att det måste bli en omförvandling av såväl samhällsstrukturen som det kapitalistiska ekonomiska systemet så att världens samlade tillgångar och möjligheter läggs öppna för alla gemensamt och med lika rätt. Även om en del finge ge avkall för att andra skulle komma i åtnjutande av en större trygghet rent materiellt, så får icke detta utgöra hinder för den revolutionära omgestaltningen av samhällets struktur och ekonomiska resurser.

Någon menar kanske att om en omförvandling sker i riktning mot en social gemenskap baserad på lika rätt skulle det visa sig att behoven städse är större än förmågan att tillfredsställa dem. Härmed menar man, att det finns i grunden ett försvar för olikhetens nödvändighet. Ingalunda! Men det är en relativ sanning att behoven alltid är större än förmågan att ögonblickligen tillfredsställa dem. Sådant är dock förutsett av många och så tidigt som på 1700-talet visste man mycket härom. De s. k. ”illuminaternas” ledare Odam Weishaupt, professor i naturrätt och kanonisk rätt vid universitetet i Ingolstadt (f. 1748 d. 1830) sade om behovet att nya behov skapar nya utvecklingsperioder. ”Ur varje tillfredsställt behov uppstår ett nytt, och människosläktets historia är historien om dess behov, hur det ena uppstått ur det andra; och denna historia, denna härstamning, denna utveckling av behoven är historien om hela människosläktets fullkomning, ty efter den rättar sig kultur, sedeförfining, utveckling av de latenta själskrafterna; med utvecklingen av den ändrar sig samtidigt levnadssättet, det moraliska och politiska tillståndet, begreppen om lycka, människornas uppförande mot varann, deras förhållande inbördes, hela läget i respektive samtida värld.” Liknande saker har sagts av både Krapotkin och Lewis Mumford i deras skrifter. Häri ligger också vår uppfattning om själva revolutionen förborgad. Omvandlingen i vår revolutionära mening blir i själva verket nödvändig just därför att betingelserna för behovstillfredsställelsen måste skapa icke för ett fåtal privilegierade utan för alla, för människosläktet. Därför är vi revolutionärer, därför har vi en glödande tro på revolutionen och därför manar vi alla att tro på och göra sig personligt ansvariga för revolutionen, ta del i den och göra den till vad den är avsedd att vara: ett verk av mänskligheten för mänskligheten ända fram till den punkt där yttersta gränsen för människans möjligheter går — och ho vet var denna gräns finns i människans utveckling.

Å. R—d.

Kultursnobben

Vet du vad det är? Inte? Å, ändå kanske du själv är en av dem. För de läser nämligen kulturartiklar, men äger ett arrogant förakt för sportnyheter och serier. Och därav följer att, en person i egenskap av kultursnobb, sällan är omskriven på dagstidningarnas kultursidor, men däremot omnämns på vad han själv kallar slaskspalten, det vill säga på de sidor där kolumnister och kåsörer härjar, där vi har Bekantas bekanta, Folk i vimlet etc. Det händer nämligen rätt ofta att kultursnobben är en relativt känd person, som således blir omskriven emellanåt.

Men även om han kan vara en känd person, med i vissa fall gott anseende, får vi inte glömma att kultursnobb är ett skällsord, som uttrycker antipati och avsky. Och de som kan tänkas använda sig av detta skällsord är närmast att söka i folkbildningskretsar, bland pedagogiskt och socialt intresserade människor, som genom sitt arbete och sina intressen kommit i beröring med honom.

Av namnet framkommer att han tydligen har något med kultur att göra. Men detta ord är då inte tagit i sociologisk bemärkelse, utan här menas endast andlig kultur. D. v. s. att han oftast är akademiker, eller åtminstone äger en mer intellektuell läggning än de flesta, eller är konstnärligt utövande i någon form. Och hans intressen är därmed av allvarligare slag. Han är tydligen också snobb och därmed menas, i det här fallet, att han socialt sett har en aristokratisk syn på intressen, arbete, underhållning och sällskap. Han tolererar m. a. o. inte den som har andra intressen och annan läggning än hans egen. Han umgås inte heller med ”vanligt folk utan anser att akademiker, konstnärer och andra intellektuella är ”finare” än arbetare, tjänstemän och direktörer. Men denna värdering är ju rätt vanlig inom alla socialgrupper. Även om inte direktören eller arbetaren ”begriper” sig på konst så anser de ändå konstnären som nåt ”finare”. Men vid personlig beröring med denne, ofta rätt egocentriske, kultursnobb, upplever den ”vanliga” människan i regel olust och kanske även avsky.

Men varpå grundar sig då kultursnobbens attityd? Ja, är den inte till största del grundad på den allmänna värdering, som i skolor, pressen och annorstädes görs av de ”intellektuella”? Säkerligen är detta grunden till kultursnobbens existens. Sedan tillkommer några psykologiska influenser, som i viss mån är individuella. Han kanske t. ex. av fysiska skäl inte varit lämpad för folknöjet idrott och hans allvarligare intressen har gjort att han förknippar dans, kortspel o. a. sällskapsnöjen som innehållslösa och tråkiga. Således möter den individ som genom anlag och läggning kommit i intimare beröring med den andliga kulturen, snart ett visst förakt från andra människor, därför att han anses överdrivet högtidlig och tråkig. Han tvingas då till umgänge med, om inte likatänkande, så i alla fall de som lägger samma värderingar, som han själv på olika kulturföreteelser. Och det förakt han själv mött, på grund av sin påstådda tråkighet, gör att han själv skapar sig ett motsvarande förakt för dem som äger en, vad han själv tycker, ytligare livsinställning. M. a. o. här råder en ömsesidig intolerans.

Denne kultursnobb behöver dock inte leva i någon isolerad ställning. Nej, jag äger en mycket nära bekant, en folkbildare, som reser landet runt och ”predikar kultur” för i första hand jobbare. Men han skulle aldrig i en spårvagn kunna titulera en jobbare med du. (Och jag tror inte heller det händer i den socialdemokratiska arbetarkommun han är medlem i.) Och skulle han själv råka ut för motsvarande känner han sig som en pestsmittad. Han har m. a. o. mycket svårt att umgås med sina medmänniskor på ett naturligt sätt.

Men människor med pedagogiskt och socialt arbete kan ju inte upprätthålla denna ömsesidiga intolerans, som gäller bland andra människor. Nej, de kommer i en mellanställning där det gäller att försöka skapa ömsesidig förståelse och tolerans, vilket kan vara svårt och ofta bli förknippat med obehag. Tänk dig t. ex. en folkskollärare eller en ABF-ombudsman på en mindre ort som engagerat någon till ett föredrag och det sedan visar sig att denne föredragshållare är en kultursnobb. Dels kan stämningen bland åhörarna bli tryckande och dels framkommer då till den idealistiskt inställde arrangören att denne kultursnobb endast pratat av ekonomiska skäl och inte själv tror på att någon begripit vad han haft att säga. Kultursnobben är m. a. o. pessimistiskt inställd till höjandet av folkbildningen. Och han citerar med välbehag Bo Setterlinds ord: Jag tror inte på människan. Men därmed menar han, liksom troligtvis även Setterlind, att han inte tror på de flestas förmåga att höja sig i smakhänseende och intellektuellt och moraliskt. Fast han tror ofta på dem som tillhör hans egen kategori, samtidigt som han ofta äger en stor självsäkerhet ofta med snudd på självöverskattning.

Nåväl, men om vi nu vill behålla den allmänna värderingen av s. k. kulturpersonligheter i alla storlekar, vilket vi bör göra, men samtidigt vill eliminera kultursnobben, hur ska vi då förfara? Ja, vi kan ju inte begära att konstnären ska använda söndagarna till fotbollspel, eller att den unge akademikern ska gå in i ett revygäng. Inte heller kan vi sluta upp att ge kultursnobben negativa informationer om hur illa vi människor beter oss inom och utom landets gränser.

Dag Wedholm

Prenumerera på BRAND

Sveriges enda anarkistiska tidning.

Utkommer med minst 6 nr per år.

Pris kr. 1:50 per år.

BRAND, Vetegat. 3, Sthlm Sö.
Postgirokonto 15 09 82

Brand i pressfloran

"Förr i världen var en tidning ett väsentligt politiskt företag. Människor slöt sig samman för att försvara en idé eller för att erövra makten. De grundade en daglig tidning som *propaganda- eller kampmedel.* De sökte inte göra några förtjänster på försäljningen av sitt blad. Journalistiken hade ingenting gemensamt med konsten att göra affärer." Det är Emile Vandervelde som påminner härom i sin bok Socialismen mot staten och som en evig bekräftelse på hur riktigt Vandervelde uppfattat pressen och dess syfte förr och nu står ett uttalande av Gordon Bennet i New York Herald, som visavi USA-pressen slog fast dess position i följande ord: "Jag förkastar alla så kallade principer"! Härtill fogar Lars Ulvestam följande kommentar: "Det var en hälsning och ett adjö — ett adjö till den gamla tidens politiska journalistambitioner och en hälsning till den nya morgonsolen som fick dollarhögen att skimra." (Verdandis småskr. nr 494.)

Det skulle vara lätt att presentera massor av stora, goda mäns och kvinnors ord, vilka alla skulle bekräfta dels pressens betydelse och dels dess krämaraktiga syfte — så långt det gäller den press där man lever "livet utan principer", utan annan mening än att knyta upp svansen på tidens åsnor för 25 öre stycket, som Brand konstaterade i sitt förra nummer.

I likhet med den amerikanska pressen har all borgerlig och även en del s. k. arbetarpress slagit in på principlöshetens linje och söker i det mångformiga det nya mönstret, det "oberoende limspöet" på vilket man vill anstränga sig att klistra fast "fårskocken" d. v. s. allmänheten. I stort sett är pressen ett verktyg i kapitalistklassens hand, ett mäktigt verktyg som funnit sin komplettering i radion och televisionen, i skolan när det gäller barnen och i militärdrillen vad ungdomen beträffar.

"I en demokrati — sade Monteesquieu — betyder institutionerna icke mer än vad den allmänna opinionen betyder *som kontrollerar* den." Den allmänna opinionen får i övervägande grad sitt uttryck genom pressen och i flesta fall ligger "pressen" i händerna på folk vars enda syfte är att göra pengar. Naturligtvis förklarar sig denna press "oberoende", dess syfte är rent som källans vatten! Så länge allmänheten tror, är det alltid en "gudi behaglig synvilla" som tolereras "av alla". Och mitt i allt detta utkommer vår *Brand* sex gånger vart flyende år! En bättre illustration står väl inte att få när det gäller att belysa hur "allmänheten" vill ha det. "De vill ha nyheter" — inte idésnack. Att den "gula pressen" förtiger och omger med gravens tystnad vad som kunde vara en klar plikt för en hederlig press att riva upp i — det är också "ett allmänt" önskemål.

Patrik McGill har en belysande bild i sin bok "Inför avgrunden" som rör just pressens hållning. Vi ska citera:

Dermod Flynn (till sin kamrat på "The Dawn" — en torytidning i London): — Tycker ni verkligen det är riktigt rätt att skriva osanna saker för allmänheten?

Barwell: — Allmänheten är en flock åsnor, som måste intresseras på något sätt. Man har betalt för att intressera den med osanningar eller sanningar. En sanning är alltid förarglig för dem det rör. Publiken lever på skandaler och betalar för att få skandaler. Man måste veta vad publiken begär för att kunna ge den det. Studera principerna i den tidning, där ni är anställd Flynn, *och skriv sedan därefter.* Principer är inte lätta att peka på. De försvinner när man tar efter dem. Kom så tar vi oss en grogg!

(Sen de två journalisterna gått in på baren fortsätter de ordbytet.)

Dermod Flynn: — Jag förmodar, att de är föränderliga, men inte alldeles försvinnande. — Er tidning har naturligtvis sina ganska fasta principer, eller hur?

Barwell: — Fasta principer! Jo, jag tackar. Ni har mycket att lära av Fleet Street, innan ni dör... Fleet Street är en produkt av — Fleet Street! Utan samvete eller själ regerar Fleet Street världen. Det är bara i sin falskhet, som den är konsekvent...

Flytta oss så till "Klarakvarteren" i den goda svenska huvudstaden — där regerar vår "allmänna opinion" efter precis de mönster som vedertagits av all gul press i hela världen och tro sen på om något gott kan komma ur denna principlöshetens dypöl där man simmar omkring i ett fett lager av falskhet men vet hur man ska göra när det gäller att leda guldströmmen i den fåra som går rakt in i det egna kassaskåpet. Och det var ju konsten! Den har man lärt och ingen ska säga annat än att de varit läraktiga. Och allmänheten, den verkliga allmänheten? Tja hur sa inte vår egen Leopold om den? Jo:

"Världen vill, att den, som styr,
bedrar,
Och hopen har behov av under, som
förblinda.
Ja, hopen vill bedras, men undrens
tid är kort,
En strimma ljus går opp, förblindelsen flyr bort,
Och människan står kvar, och guden
finns ej mera!
Vi gör du, fega värld, likväl den konst
så svår
Att genom ren förtjänst och sanningen
regera?"

✠

När det är så här ställt med "den fega världen" så är det lätt begripligt hur litet Brand förmår med sex nummer om året och sitt gamla goda program som rättesnöre: en fri och bättre värld; står här med sina "ganska fasta principer" och vill peka på de vägar som leder till något meningsfullare för människan än att vara objekt för en klick samvetslösa penningjägare. Kan inte en sådan fatalitet rättas till?

Söders Jonson.

Havet

(På väg till Newcastle från Oslo)

Blymörk matta
vita visslande vågor
slagsvärd svingas
klocka klingar
ding dong.

Havets höst
segrar
sensommars sol,
dör.

Vattnet var
urcells ursprung
vattnet vann
döden dog.
Livet lever
evigt evigt.

C. J. BJÖRKLUND

Två aktiva 70-åringar

Den "forna" Midsommardagen, alltså den 24 juni, fyller medlemman i Uddevalla anark. förening, kamrat J. A. Lövendahl, 70 år. Härstammande ursprungligen från Vänersborg, slog han sig ner i Uddevalla där han etablerade sig i skräddarbranschen vilken rörelse han med biträde av sin dotter ännu bedriver. I den ungsoc. rörelsen kom han med för många år sen. och så länge undertecknad minns har L. varit med i de ungsoc. föreningar eller klubbar som under tidernas lopp varit verksamma i stan vid Bäveån. En tid då det för tillfället var slut med den ungsoc. rörelsen där, tillhörde han Hällevadsholms anark. klubb och då anarkismen vaknade till nytt liv i hans hemstad finner vi honom på nytt som medlem där.

Det är kanske ingen tillfällighet att saxens riddare ofta varit revolutionärer och upprorsmän. Gamle "mäster Palm" är ju det klassiska exemplet. De gamla hantverkarna var av andligen mera resligt slag än nutidens robotiserade industrislavar som trälbundits vid det löpande bandet. Och "mäster" Lövendahl har inte svikit de gamla, ärorika hantverkstraditionerna varken ifråga om yrket eller frihetssträvandena. Utan tvivel hade han med ringa ansträngning kunnat bana sig fram till köttgrytorna i stat eller kommun, men streberinstinkter har i alla tider varit honom främmande. Utan omsvep har han sagt sin mening till vem det vara månde och hans slagfärdiga repliker gjorde honom tidigare till en både aktad och fruktad motståndare i debatterna.

Kulturellt intresserad har L. alltid varit en "läskarl" och hans "lya" torde väl snart vara obeboelig på grund av alla böcker som hopats där under årens lopp, även detta ett kännemärke på de gamla ungsocialisternas andliga standard.

För oss kamrater från Uddevalla och Hällevadsholm har kamrat L:s trevna skräddarverkstad blivit ett kärt tillhåll där vi avhåller föreningens möten och på allt sätt omhuldas av L. och hans snälla dotter och hjälpreda. Vi hoppas, gode, gamle kamrat och vän att Du med obruten kroppslig och andlig vitalitet må ännu i många år finnas kvar i kamratkretsen!

— — —

Nestorn i Hällevadsholms anark. klubb, kamrat August E. Nylund, fyller den 7 juli, 70 år. Även han har på sitt sätt tangerat skräddaryrket, ehuru icke mer än att hans far tillhörde detta hedervärda hantverk. Själv kom unge Nylund att ansluta sig till stenhuggarnas lika vördnadsvärda yrke. Och liksom skräddarna ofta varit revolutionärer kan man med lika stort fog säga detta om stenhuggarna, "bergens frie söner". Härstammande från Varberg, Halland, kom Nylund efter åtskiligt kringflackande till Bohuslän, där han omsider skaffade sig ett eget hem och blev bofast. Tidigt anslöt han sig till ungsocialismen och 1911 blev han även medlem av SAC, som han sedan dess tlilhört. Mycket skulle kunna berättas om honom men varken utrymmet tillåter eller han själv är vän av att alltför mycket ståta i förgrunden. Må det vara nog sagt att han inom Berg-Evja LS och Hällevadsholms anark. klubb såväl som inom den anarkosyndikalistiska kretsen i Bohuslän, gjort sig välkänd och aktad som den gode kamrat och pricipfasta människa han är. N. tillhör inte dem som går omkull i första bästa blåsväder och de anarkosyndikalistiska idéerna har i honom en trogen och vaken försvarare. Trots sin ålder och efter ett liv av slit och knappa villkor, är han ännu optimistisk nog att tro på framtiden, trots de bittra besvikelser och erfarenheter som mött honom då och då under hans deltagande i arbetarrörelsen. Vem skulle som han cykla drygt 2 mil till mötena och tillbaka igen, om han icke vore den oförtröttade eldsjäl han är!

Och för detta Ditt obrutna ynglingasinne vill vi hylla och tacka Dig på högtidsdagen, käre, gamle faderlige vän och kamrat. Måtte Du ännu i många år stå som den obrutna sinnebilden av trohet mot idéerna, en värdig och efterföljansvärd föresyn för de yngres släkte!

Bergens son.

USA

IAA:s Presstjänst återger sammandrag av en debatt som påbörjats i IWW:s huvudorgan Industrial Worker och som gäller frågan om IWW skall ansluta sig till den syndikalistiska internationalen. Av presstjänsten får man närmast intrycket att IWW numera synes vara i favör för en anslutning till IAA. IWW-branscherna har också hållit konferenser där frågan om anslutning till IAA diskuterats.

BOLAGSVINSTER

AB Elektrolux vinst för 1952 uppgår till 11,2 milj. kr. (f. å. 8,3 milj.) Styrelsen föreslår en utdelning av 12 kr per aktie motsvarande 6,7 proc. av bolagets förmögenhet.

SKF:s nettovinst för 1952 utgör 35,3 milj. kr. (f. å. 48,8 milj.) Styrelsen föreslår en utdelning av 12 kr per aktie jämte 3 kr i bonus.

Statens Vattenfallsverk redovisar för 1952 ett överskott av 82 milj. kr mot 70 milj. kr föregående år. Överskottet motsvarar 6,5 proc. förräntning på det i medeltal disponerade kapitalet, som under året uppgick till 1.273 milj. kr.

Arbetaren

är varje ung arbetares och arbetarkvinnas tidning

●

ARBETAREN

är instruktiv och upplysande i alla socialpolitiska spörsmål

Den syndikalistiskt intresserade ungdomen kan ej undvara

ARBETAREN

Tag ställning för Arbetaren!

●

Prenumerera

på närmaste postanstalt!
Endast 4:— kr. per månad

Arbetaren

Box 413 Stockholm 1

Diskussitionsinlägg:

Kök och kärlek

Man måste konstatera att den tekniska rationaliseringen genomträngt nästan alla områden i det mänskliga handlandet men — åtminstone tills senaste århundradet — lämnat familjeköket nästan oförändrat. Där står ännu — liksom för 50 år sedan — hälften av mänskligheten sysselsatt med arbete, som är mycket enformigt, tidsödande och följaktligen också mycket dyrt.

Tänk er en stor arbetarkasern, i vilken bor hundra familjer. Klockan sex på morgonen står där hundra kvinnor och kokar kaffe i stället för en enda, som med hjälp av ett förståndigt arrangemang skulle kunna utan möda göra allt detta arbete ensam.

En timma senare står ett hundra grytor med kokande gröt på spisarna, omskötta av ett hundra svettande kvinnor, knappast synliga på grund av de heta varma ångorna från spisarna.

Ännu en timma och hundra kvinnor rusar iväg till olika affärer där biträdena står bugande och leende för att locka kvinnorna att köpa — inte det de behöver — utan så mycket varor som möjligt.

Nu skall de hemburna varorna anrättas och snart står åter hundra kokande potatisgrytor på spislarna. Oset från hundra stekpannor tränger in i varje hörn av de små arbetarbostäderna och i trappuppgångarna blandas dessa dofter till en odefinierbar mystisk odör.

Och mellan varje måltid måste hundra kvinnor utföra ett mycket ointressant arbete nämligen diska den servis som använts under måltiden.

För inte länge sedan läste jag en liten artikel i vilken en kvinna klagade och bad om råd. Hon hade hemma — utom sin man — några barn, vilka inte kunde äta samtidigt. En måste äta kl. 7 på morgonen, den andra kl. 8 och en tredje kl. 9. På eftermiddagen upprepades samma sak, med resultat att den stackars kvinnan måste stå vid spisen hela dagen.

Är inte detta en förfärlig misshushållning med den mänskliga arbetskraften, i en tid när man har andra möjligheter.

Jag tycker att det vore bäst att människorna åt på restaurang. Där kan skickliga vetenskapsmän kontrollera matvarorna och skickliga fackmän tilllaga maten, och vackra servitriser servera den.

Vid de större arbetsplatserna finns redan nu restauranger, där de anställda kan få äta en gång om dagen. Andra kan byggas i närheten av hemmen t. ex. i varje stort hus eller ett visst antal i varje kvarter. Då många affärer på grund av en sådan anläggning skulle bli överflödiga, äro lokalerna redan så gott som färdiga. Många konservativa människor ogillar dessa ”massbespisningar” — där erhåller man inte sådana godsaker som hemma — säger de, men de springer direkt till någon restaurang, när de vill kosta på sig någon lyxbetonad mat.

I livsmedelsfabrikerna har man redan nu börjat tillverka livsmedel som man endast behöver värma så är det färdigt att serveras, t. ex. ärter och bönor o.s.v. Jag kan försäkra eventuella tvivlare, att man kan äta denna färdiglagade mat med god smak.

Om man går igenom en sådan fabrik t. ex. den nya kooperativa fabriken i Stockholm, måste man beundra de fina arrangemangen. Kittlarna är gjorda av rostfritt stål och skiner som polerat silver. Det är ingen risk att maten blir vidbränd, ty temperaturen regleras automatiskt.

Familjeköket har en verkan, vilken i hög grad hindrar den fria utvecklingen. Tack vare detta blir hustrun beroende av sin man, i synnerhet om hon inte har egna inkomster. Har hon en gång blivit bunden av kärlek, blir hon sedan bunden vid köksspisen, om kärleken skulle försvinna. Det är inte alla människor, som kan bevara kärleken för hela livet. ”Den eviga kärleken” kan duga som tema för naiva författare, men inte som mål för levande människor.

De ofta förekommande skilsmässorna bland de rika visar, att om ekonomien tillåter, vill även kvinnan ha ombyte då det gäller kärlek, och känna sig som individ och inte endast som hälften av ett par. Den bättre upplysningen ger också mera självförtroende åt den rika hustrun, under det att den fattiga är dömd till resignation och livegenskap.

Varje samhälle har sin form, som måste motsvara den mänskliga utvecklingen. Otvivelaktigt är många av arbetarklassens kvinnor ännu inte tillräckligt skolade, för att känna köksspiseln som en boja. Och utan tvivel är det många som t. o. m. längtar efter att bli bundna vid köket. Men är inte denna känsla litet släkt med den som forna tiders livegna kände — de önskade friheten — man tvekade inför verkställandet — ty deras ekonomiska problem var fortfarande olösta. De voro fortfarande beroende av godsägarna, som ägde godsen.

Enligt min mening är det nödvändigt att skilja kärlek och livsförnödenheter. Man måste göra dem oavhängiga av varandra för att kvinnan inte skall behöva byta bort sin kärlek mot stekt potatis. Detta ger ju en föreställning om prostitution.

De härskande under hitlerregimens Tyskland förstodo faktiskt vad detta beroende betydde. Då de kom till makten började de skyffla ut kvinnorna från fabriker, kontor och andra institutioner och återföra dem till köksspisen. Huvudmotivet var säkerligen inte att skaffa arbete åt arbetslösa män, utan att åter förslava den frigjorda kvinnan och förhindra att hon utvecklades mot individualismen.

Och ännu mer. Det finns säkert många som vill tillämpa den uppfattningen, att kvinnan skall vara ansedd endast som ett husdjur likvärdigt med åsna eller oxe. Känner ni igen tänkesättet från gamla testamentet.

Det hotar en verklig fara för eventuellt samtycke eller resignation från kvinnorna, ty de är mer än hälften av folket. De ha också av naturen själv fått den viktiga uppgiften att ge de nya generationerna de första impulserna för livet.

Novo.

PRENUMERERA PÅ BRAND!

De som ännu ej insänt avgiften för 1953 kan lämpligen och lättast göra detta på det i tidningen medföljande inbetalningskortet.

Anarkistträff i Hällevadsholm

Enligt uppdrag från föregående kamratträff inom Västra Sveriges distrikt av APF, anordnar Hällevadsholms Anark. klubb en kamratträff i Hällevadsholm, lördagen den 27 och söndagen den 28 juni. Programmet ter sig i huvudsak följande:

Lördagen: Samkväm i Folkets hus, med början kl. 20. Underhållning med fri medverkan.

Söndagen: Mötesförhandlingar i Folkets hus med början kl. 10. Diskussion med anledning av den planerade rikskonferensen i Stockholm. Inl. kamrat Gösta Olsson. Dessutom behandling av nya frågor som eventuellt av distriktets föreningar och klubbar anmäles till mötets dagordning.

Mellan kl. 13—15, kaffeservering samt utflykt till gravfältet vid Stenehed där G. Olsson håller en orienterande föreläsning.

Efter kl. 15—17, fortsättning av mötesförhandlingarna, eller eventuell underhållning. Kl 17 offentligt föredrag av kamrat Nisse Lätt. Därefter avslutning.

Vi inbjuda kamrater och sympatisörer från Västra Sverige att besöka denna träff som vi hoppas skall bli till såväl andlig som kroppslig stimulans och lämna uppslag och initiativ för våra idéers framgång!

Campingplatser och goda badmöjligheter finns i samhällets omedelbara närhet.

Vi hälsa på förhand alla hjärtligt välkomna!

För Hällevadsholms Anark. klubb
Styrelsen.

Kamratmöte i Borås

Söndagen den 12 april var anarkisterna i Västra Sverige samlade till kamratmöte i Borås. Representerade var nästan alla anark. organisationer inom distriktet, nämligen Borås och Göteborgs anark. föreningar, Hällevadsholms anark. klubb och majornas anarkk. ungdomsklubb.

Kamrat Axel Haglund hälsade välkommen varpå man efter tillsättande av mötesfunktionärer övergick till behandlingen av agitationsfrågan. Efter en stunds diskussion enades man om att DK skulle tillskriva samtliga klubbar och föreningar inom distriktet att redogöra för sina agitationsplaner för nästa vinter. På detta sätt skulle propagandan och agitationen kunna förberedas i god tid och lämna bästa möjliga resultat.

Som några ungdomar från Borås var närvarande tog kamrat Nisse Lätt tillfället i akt att hålla ett anförande med särskild tonvikt på ungdomens uppgift i arbetet för våra idéers förverkligande. På sitt lättfattliga och entusiastiska sätt redogjorde kamrat Nisse för innebörden i den anarkosyndikalistiska frihetskampen, vari framförallt våra spanska kamrater spelat en betydelsefull roll. Han uppmanade till bildande av anarkistiska ungdomsklubbar eller grupper att föra vår propaganda vidare.

Efter detta färgrika agitatoriska inslag övergick man till den mera underhållningsbetonade delen av mötesprogrammet. Vid det inbjudande kaffebordet som värdkamraterna åstadkommit följde musik, sång och uppläsning. Ett särskilt tack förtjänar de unga kamraterna från Borås, kamrat Kleman med fru, varav den förstnämnde till gitarr sjöng åtskilliga sånger, däribland av Joe Hill, samt den sistnämnda som på ett mycket känsligt och förtjänstfullt sätt läste dikter. Sedan behöver det knappast nämnas att vår välkände sångarbroder Hallberg bidrog till den glada stämningen och att även Nisse och Gösta var med på ett hörn . . .

Tiden går fort under en dylik sannskyldig förbrödring och snart var tiden kommen för nästa punkt på programmet, en föreläsning av Gösta Olsson om den mexikanske frihetskämpen Emiliano Zapata, som åhördes med intresse och avtackades med applåder.

Innan mötet avslöts beslöts lämna i uppdrag åt Hällevadsholmsklubben att anordna nästa träff någon gång i juni. Och efter behandling av ett par mindre detaljfrågor var man så framme vid avslutningen. Kanske inte riktigt ändå . . . Ännu var det kvar någon timme till Göteborgs-tågets avgång och den användes att gå hem till Haglunds bostad och avverka mer kaffe och ett ”eftermöte” i samma glada, trevliga stil som det föregående på dagen. Och så var omsider denna högtidsstund tillända . . . Ännu finns det friska fläktar över anarkisternas sammankomster, en kamratskaps- och gemensamhetskänsla som håller samman över den grå vardagens besvärligheter. Vi skall ej förtröttas i kampen för anarkismens förverkligande!

Det kan tilläggas att vårt trogna organ och kämpe för frihet och sanning, Brand, också ihågkoms med en insamling till dess stödfond som inbringade kr. 17: —.

Bergens son.

Uddevalla

Även Anark. föreningen i Uddevalla avhöll möte i maj, närmare bestämt söndagen den 17, varvid en rad betydelsefulla frågor behandlades. Bl. a. beslöts även här att börja med serien ”Mitt möte med socialismen”, som vi anser vara lärorik, i synnerhet för de yngre medlemmarna att åhöra. Vi träffas nästa gång, förslagsvis den 14 juni.

Karl Eldh i dagens ”Eko”

”Den största önskan jag har är att det må bli fred i världen. De som styr i världen borde samlas kring ett bord och titta på varandra. Vapnen måste bort, dessa som är orsaken till kriget. Vapnen leker dom med alldeles som barn. Men det är mycket farliga leksaker de har. Ja, sade han till sist, vapnen måste bort om det skall bli fred i världen.” Vi anarkister instämmer fullt och helt med Carl Eldh. Vi tror inte att det kan bli fred i världen genom makt och maktmedel. Vi måste visa varandra kärlek, vilket Carl Eldh även framhöll. Vi tar därför avstånd från de s. k. pacifister som tror på vapnen och hur paradoxalt det än låter kallar vi dem ”kanonpacifister”.

